

Projektplan

Språkslottet – fördjupad samverkan mellan bibliotek, barnhälsovård och förskola i Sörmland

Genom projektet Språkslottet ska alla familjer med barn under tre år i Sörmland nås med det gemensamma budskapet: ” Ditt språk är det finaste du kan ge ditt barn. Läs, prata, sjung, berätta och lyssna på ditt barn – tidigt!”.

Genom Språkslottet vill vi skapa goda läsvanor som rustar barnen för skolan och som motverkar utanförskap, segregation och barnfattigdom.

Bakgrund

Kulturrådet har sedan 2017 i uppdrag av regeringen att initiera, samordna och följa upp läsfrämjande verksamhet. Ett initiativ inom uppdraget är Bokstart, en nationell satsning på små barns språk- och läsutveckling.

Bokstart vänder sig till föräldrar och vuxna i små barns (0-3 år) närhet, med syfte att tidigt stimulera språkutveckling. Föräldrar uppmuntras att prata, läsa, sjunga, rimma och ramsa med barnet. På så sätt utvecklas barnets språk och läsintresse. Bokstart bygger på samverkan mellan folkbibliotek, barnhälsovård och förskola som alla har ett uppdrag att arbeta med små barns språkutveckling.

De första tre åren i barnets liv är avgörande för att utveckla ett rikt språk. Det är nu grunden läggs. När barnet börjar skolan kan det vara för sent. Varje barn har rätt till alla sina språk. Varje barn har rätt att få uttrycka sig och bli lyssnad på. Det lilla barnet är beroende av oss vuxna för att få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Det pågår redan idag många språkfrämjande samarbeten, både utifrån lokalt initiativ mellan bibliotek-BVC-förskola och genom regional samordning, i samtliga nio kommuner genom Bokrecept – språkhjälp för barn och Region Sörmlands gåvobok till barn i Sörmland.

Bokrecept innebär att logopedier och barnhälsovårdens sköterskor, i samtliga kommuner i länet, skriver ut ett recept som beskriver vilken slags språkstimulans det enskilda barnet behöver. Familjen går sedan till biblioteket där bibliotekarien plockar ihop medier och böcker som matchar barnets behov.

Region Sörmlands gåvobok finansieras centralt enligt beslut i Region Sörmlands fullmäktige 1991. Gåvoboken har delats ut till alla nyfödda eller nyinflyttade barn i Sörmland sedan dess. Med gåvoboken vill barnhälsovård och bibliotek uppmuntra föräldrar och vårdnadshavare att tidigt börja läsa högt, sjunga, berätta och besöka biblioteket med alla dess skatter! Barnhälsovården delar ut presentkort till familjen, som lämnar in kortet på sitt närmaste folkbibliotek och får välja mellan tre olika gåvoböcker.

Genom bokrecept och gåvobokssamarbetet har den befintliga samverkan mellan bibliotek-barnhälsovård hållits vid liv i kommuner och inom regionen under många år.

Det senaste tillskottet i vår befintliga samverkan är foldern ”Språkslottet” som riktar sig till föräldrar till barn 0-2 år med språk- och läspepp. Foldern kommer att kunna användas av samtliga professioner som möter barn 0-2 år och deras vuxna.

Foldern kan också ses som startskottet för vårt regionala Bokstartsprojekt Språkslottet. Valet av namn kommer av att vi har många slott i Sörmland och språket kan också ses som ett slott med många rum. Genom att samverka ger vi barnen och föräldrarna nycklar som hjälper dem att öppna dörrarna till slottets/språkets alla magiska rum och ordförråd. I arbetet med foldern skapade två av bibliotekarierna en helt ny specialskriven ramsa, som också kommer att tryckas i foldern, och kunna sättas upp på kylskåp eller ovanför skötbordet av föräldrar till de allra yngsta.

*I vårt stora språkslott, bor en liten läsknott.
Surrar i ditt öra, älskar den att göra.*

*Hoppar från din fingertopp, till din lilla huvudknopp.
Landar på din näsa, börjar genast läsa.*

*Rutschkana till magen, myser hela dagen.
Pussar tårna, räknar fem, sedan flyger knotten hem.*

Författare: Susanne Granberg och Sofia Sundström

Mål och syfte

Syfte

För att nå ut med det gemensamma budskapet till alla familjer med barn i åldern 0-3 år i Sörmland behöver vi fördjupa och utveckla det språkfrämjande samarbetet mellan bibliotek, barnhälsovård och förskola.

Det är viktigt att vi, som möter det lilla barnet och hans familj, har verktyg och kunskap och samarbetar med varandra för att stötta familjen på bästa sätt, utifrån det enskilda barnet och den enskilda familjens behov.

Projektets olika parter möter dessa familjer vid olika tillfällen och kommer i mötet med familjerna att fånga upp familjernas respons på de insatser som görs. Utmaningen är att möta behoven hos de minsta barnen och deras vuxna på bästa sätt.

Projektet har fyra resultatmål:

1. *Skapa en hel kedja av språkfrämjande insatser*

Projektet vill skapa en tydlig kedja av språkstärkande insatser som fångar upp barnet och familjen vid ett flertal olika tillfällen. Genom projektet samlas och kommuniceras det vi gör tillsammans under ett tak, Språkslottet. Vi vill skapa tydlighet och kunna kommunicera språkkedjan till familjerna, internt i verksamheterna och till beslutsfattare.

Genom språkkedjan hoppas projektet kunna bidra till att ge fler barn bättre förutsättningar och genom att skapa goda läsvanor rusta barnen för skola och högre studier, motverka utanförskap, segregation och barnfattigdom.

2. *Hitta hållbara strukturer för samverkan*

Vi vill genom projektet sätta en hållbar organisation och struktur för sektorsövergripande samverkan, så att den inte blir person- eller verksamhetsberoende. I slutet av projektet ska det vara tydligt för var och en vad som är hans roll och ansvar, både på individ-/professions- och verksamhetsnivå. Vi vill hitta nya samarbetspartners inom förskolan och öppna förskolan och vara öppna för att ta in fler samarbetspartners i vår samverkan.

3. *Stärka alla yrkeskategorier i att arbeta språkstärkande och familjecentrerat*

Projektet vill ge möjligheter för personal inom bibliotek, barnhälsovård och förskola att dela lärande över verksamhetsgränserna kring familje- och språkstärkande arbetssätt och metoder. Särskilt vill projektet stärka biblioteken i att se sig

själva som en funktion som stärker föräldrarna i deras läsande/språkutvecklande roll.

4. *Stärka föräldrarna i deras viktiga roll*

Projektet vill skapa förutsättningar för bibliotek, barnhälsovård och förskola att nå alla familjer med barn under tre år i Sörmland med ett gemensamt budskap som handlar om att ”Ditt språk är det finaste du kan ge ditt barn. Läs, prata, sjung, berätta och lyssna på ditt barn – tidigt!”

År 1 – Aktiviteter

Det nyfödda barnet (0-1 år) och samarbete barnhälsovård - bibliotek

- BVC börjar dela ut Knacka på! vid 8-månaders hembesöket och visar dialogläsning samt delar ut foldern Språkslottet.
- Fortbildning: Hur en dialogläser, forskning om vikten av tidiga insatser, exempel på aktiviteter för 0-1-åringar på bibliotek.
- Expertgrupperna kartlägger vad som görs i varje kommun på BVC och bibliotek för barn i åldern 0-1 år.
- Checklistor och rutiner för samarbete tas fram, i samarbete med målgruppen familjer med barn i samma ålder som projektet fokuserar på det specifika året.
- Aktivitet som handlar om fokus på insatser (utbildningar / resurser / verktyg) kopplat till familjecentrerade arbetssätt och metoder.
- Hitta en bra form att samla och dela information och resurser inom projektet på Språkslotswebben.
- Samtal om hur varje kommun vill ta samarbetet vidare.

År 2 – Aktiviteter

Förskolebarnet (1-2 år) och samarbete förskola - bibliotek

- Fortbildning: Flerspråkighet och levnadsvillkor barn i Sörmland.
- Expertgrupperna kartlägger vad som görs i varje kommun på BVC och bibliotek för barn i åldern 1-2 år.
- Checklistor och rutiner för samarbete tas fram, i samarbete med målgruppen familjer med barn i samma ålder som projektet fokuserar på det specifika året.
- Aktivitet som handlar om fokus på insatser (utbildningar / resurser / verktyg) kopplat till familjecentrerade arbetssätt och metoder.
- Fortsatt att samla och dela information och resurser inom projektet på Språkslotswebben.
- Samtal om hur varje kommun vill ta samarbetet vidare.

År 3 – Aktiviteter

Treåringen (2-3 år) och samverkan barnhälsovård-bibliotek-förskola

- Fortbildning: Barn med försenad språkutveckling.
- Samtal om hur vi gör vår samverkan hållbar lokalt och regionalt för mellan barnhälsovård - bibliotek - förskola och en plan för den fortsatta samverkan tas fram.
- Ta fram/testa ett nytt eller förändrat erbjudande till målgruppen med hjälp av användarcentrerade metoder.
- Expertgrupperna kartlägger vad som görs i varje kommun på BVC och bibliotek för barn i åldern 2-3 år.
- Checklistor och rutiner för samarbete tas fram, i samarbete med målgruppen familjer med barn i samma ålder som projektet fokuserar på det specifika året.
- Samtal om hur varje kommun vill ta samarbetet vidare.
- Fortsatt att samla och dela information och resurser inom projektet på Språklottswebben.

Genomförande

Projektet har en projektledning, en styrgrupp och nio expertgrupper. Nedan beskrivs de olika rollerna och dess ansvar. Vår önskan är att det regionala Bokstartprojektet ska beröra samtliga kommuner och haka i lokala behov, projekt och satsningar, både där det finns befintliga Bokstartssatsningar och inte.

Projektet pågår januari 2022 till december 2024.

Roller och ansvar

Projektägaren är ytterst ansvarig för projektets genomförande inklusive ekonomiskt ansvar och redovisning till Kulturrådet.

Projektledningen består av huvudprojektledare från Biblioteksutveckling Sörmland och delprojektledare från Barnhälsovården Sörmland.

Projektledningen åtar sig att:

- Kommunicera och leda projektet.
- Ta fram en kommunikationsplan.
- Ansvara för att planera och genomföra projektet, inklusive ekonomisk redovisning, planering och genomförande av utbildningsinsatser, dokumentation, uppföljning och rapportering till Kulturrådet.
- Projektledningen kommunicerar löpande med expertgrupperna.

Styrgruppen består av chefer från barnhälsovård, förskola och bibliotek på både kommunal och regional nivå.

Styrgruppens deltagare åtar sig att:

- Stötta projektledningen med råd och prioriteringar.
- Vara rådgivande inför större övergripande beslut avseende exempelvis ekonomi.

Expertgrupperna är projektets viktigaste grupper, eftersom det är här det praktiska arbetet sker. I varje kommun finns en expertgrupp som består av en bibliotekarie, en BHV-sköterska och en kontaktperson för förskolan i kommunen. Det är här merparten av kunskap och erfarenhet finns och ackumuleras under projektets gång.

Expertgruppernas deltagare åtar sig att:

- Delta i fortbildningsinsatser och dela lärande vidare i den egna organisationen.
- Informera om vad som sker i projektet på sin arbetsplats och fungerar som bollplank till projektledningen.
- Arbeta kommunvis med kartläggningar.
- Hjälpa till att ta fram gemensamma rutiner och checklistor.
- Diskutera hur samarbete ska utformas lokalt och ansvarar för att planera, genomföra och utvärdera en ”test-aktivitet” år 3.

Kluster

Graden av samarbete mellan bibliotek, barnhälsovård och förskola varierar i olika kommuner och därför vill vi skapa ett kollektivt lärande mellan kommunerna. Erfarenheterna från insatserna är viktiga för det fortsatta samarbetet både i och mellan kommunerna. Klustren följer den geografiska indelning som Barnhälsovården Sörmland arbetar enligt.

- Norra gruppen består av expertgrupperna från Eskilstuna, Strängnäs och Gnesta (9 personer).
- Västra gruppen består av expertgrupperna från Katrineholm, Vingåker och Flen (9 personer).
- Södra gruppen består av expertgrupperna från Nyköping, Oxelösund och Trosa (9 personer).

Fördelning av ansvar mellan region och kommun

Region Sörmland åtar sig att:

- Leda och organisera projektet.
- Anordna inspirationsdagar och/eller material (tids- och platsberoende) för inspiration och kompetensutveckling.
- Tillhandahålla/skapa och förvalta en webbplats.
- Utvärdera och följa upp projektet.

Kommunerna åtar sig att:

- Ansvara för att utse och ge arbetstid till personer som ska delta i expertgruppernas arbete.

- Ansvara för att arbete i expertgrupperna utförs i enlighet med projektets intentioner.
- Förankra projektet lokalt och för att bygga relationer i kommunen.

Projektsammansättning

Namn	Resurs-säkring klar	Roll i projektet	Övriga kommentarer
Hanna Rasmussen, BUS	JA	Projektägare/Styrgrupp	
Malin Klintholm, BUS	JA	Huvudprojektledare och kontakt Biblioteksutveckling Sörmland	
Jennie Karlsson BHV		Delprojektledare och kontakt Barnhälsovården Sörmland	
Jennie Nimborg BHV		Styrgrupp	
Malin Lundin bibliotekschef Trosa		Styrgrupp	
Towe Karlsson bibliotekschef Strängnäs		Styrgrupp	
Carina Lue Förskolechef Trosa		Styrgrupp	

Projektledare från Region Sörmland deltar i projektmöten och i planerade aktiviteter under projekttiden.

Som utgångspunkt förväntas Biblioteksutveckling lägga minst 20 timmar per vecka och Barnhälsovården minst 8 timmar/vecka under perioden.

Utöver projektledarnas tid tillkommer arbetsledning som fördelas mellan verksamhetschef/enhetschef på Biblioteksutveckling Sörmland och Barnhälsovården Sörmland enligt överenskommelse.

Milstolpar År 1

Datum	Nummer	Milstolpe	Kommentar
22-02-01	1	Projektplan finns	
22-03-01	2	Kommunikationsplan finns	
22-05-01	3	Checklista/rutin presenteras	
22-05-01	4	Knacka på! börjar delas ut	
22-06-01	5	Kartläggning År1	
22-09-01	6	Språkslottswebben finns	
22-09-01	7	Första utbildningsinsatsen	Små barns språkutveckling

22-10-01	8	Klusterträffar	
22-11-01	9	Utbildningsinsats	Barnrätt och tjänstedesign

Milstoplar År 2

Datum	Nummer	Milstolpe	Kommentar
23-02-01	1	Coachning expertgrupper	
23-03-01	2	Reviderad projektplan	
23-03-01	3	Utvärdering	
23-04-01	4	Utbildningsinsats	Flerspråkighet och levnadsvillkor
23-05-01	5	Översyn Språklottswebben	
23-05-01	6	Utbildningsinsats	Nationella minoriteterna
23-06-01	7	Utbildningsinsats	TAKK

Budget

Budgetpost	Total för projektet	Kostnad för 2022 (tkr)	Kostnad för 2023
Löner	3 027	946	946
Böcker, utrustning & förtäring	876	262	262
Kommunikation	30	10	10
Utbildningstillfällen	84	28	28
Resor och övrigt	6	2	2
Summa kostnad	4 023	1 248	1248

Överlämnande av och slutrapport av projektresultat

Projektledningen ansvarar för att det skrivs en slutrapport som sprids till alla intresserade och involverade. Slutrapporten ska innehålla en av projektledningen formulerad plan för den fortsatta samverkan.

Projektet kan, om intresse finns, presenteras i relevanta sammanhang, som nationella konferenser.

Projektledningen med stöd av expertgrupperna/styrgruppen kommunicerar projektets resultat i Region Sörmland och Sörmlands kommuner.

Versionshantering

Version ¹	Datum	Kommentar ²	Ändringar markerade (j/n)
0.1	2022-01-27		
1.0	2022-03-07		
2.0	2023-03-27		

¹ Versionerna numreras enligt följande: Versionsnummer 0.1-0.9 är utkast eller remiss, det vill säga de är inte godkända. Version 1.0 och kommande är godkända versioner. Kommande numrering är 1.1 och så vidare.

² Här skrivs kommentarer som är till nytta för att följa förändringar och versioner. Det kan exempelvis avse att en version är uppdaterad och vilka förändringar som skett.